

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen zijn de volgende vakspecifieke regels vastgesteld:

- 1 Vakinhoudelijke argumenten moeten afkomstig zijn uit gezaghebbende, wetenschappelijke publicaties.
- 2 Als gevraagd wordt naar het noemen van één van de negenenveertig 'kenmerkende aspecten', is een letterlijke weergave daarvan niet vereist. Er kan in de regel worden volstaan met een juiste omschrijving van het 'kenmerkend aspect' of van dat deel ervan dat relevant is voor de beantwoording van de vraag (er zijn kenmerkende aspecten die uit meerdere onderdelen bestaan).

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Door de tijd heen

---

1 maximumscore 2

De juiste volgorde is:

4, 6, 3, 2, 5, 1

Opmerking

Als door het weglaten van één foutief geplaatst nummer een verder complete en foutloze reeks ontstaat, wordt 1 scorepunt toegekend.

Vroegmoderne tijd

---

2 maximumscore 4

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- Uit de beschreven gebeurtenis blijkt dat inwoners van Cuba de werkwijze van de Spanjaarden vrezen / wegvluchten bij de komst van de Spanjaarden / zich uit angst voor de Spanjaarden tegen hen verzetten / streng gestraft worden hoewel zij onschuldig zijn, waardoor duidelijk wordt dat de Spanjaarden zich zo wreed tegen de inwoners van Cuba gedragen dat wetten nodig zijn om de inwoners van Cuba te beschermen 2
- De beschreven gebeurtenis maakt duidelijk dat zulke wetten de bekering van de inheemse bevolking bevorderen, omdat uit de bron blijkt dat Hatuey het christelijk geloof afwijst door het wrede gedrag van de Spanjaarden en wel open zou staan voor bekering als dit gedrag (door aanneming van wetten) zou zijn verboden 2

Vraag	Antwoord	Scores
3	<p>maximumscore 2</p> <p>Voorbeeld van een juist antwoord is:</p> <p>bij 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het besluit kan worden uitgelegd met 'het conflict in de Nederlanden dat resulteerde in de stichting van een Nederlandse staat', want het aanleggen / verbeteren van vestingwerken was noodzakelijk tijdens de oorlog tussen de opstandelingen / de Republiek en de Spaanse koning <p>bij 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het besluit kan worden uitgelegd met 'de heroriëntatie op het erfgoed van de klassieke Oudheid', want uit het tentoonstellen van de Romeinse molenstenen blijkt de aandacht / waardering voor vondsten uit de klassieke Oudheid 	<p>1</p> <p>1</p>
	<p><i>Opmerking</i></p> <p><i>Alleen als in een antwoord een juist kenmerkend aspect wordt genoemd met een passende verklaring, wordt 1 scorepunt toegekend.</i></p>	
4	<p>maximumscore 3</p> <p>Voorbeeld van een juist antwoord is:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Van Diemberbroeck verklaart dat het gedane onderzoek niet diepgaand was door te wijzen op de angst voor besmetting met de pest (want het doen van onderzoek is levensgevaarlijk) • Van Diemberbroeck schrijft dat (een van de volgende): <ul style="list-style-type: none"> – hij glasheldere redeneringen doet, – hij dingen bevestigt met ervaringen van hemzelf en van anderen, • waarmee hij aansluit bij het doen van waarnemingen / het opstellen van toetsbare hypothesen / het empirisme in de zeventiende eeuw 	<p>1</p> <p>1</p> <p>1</p>
5	<p>maximumscore 3</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gegeven 1 past bij 'het begin van de Europese overzeese expansie' • Gegeven 2 past bij 'de bloei in economisch en cultureel opzicht van de Nederlandse Republiek' of bij 'wereldwijde handelscontacten, handelskapitalisme en het begin van een wereldeconomie' • Gegeven 3 past bij 'uitbouw van de Europese overheersing' en 'de moderne vorm van imperialisme die verband hield met industrialisatie' 	<p>1</p> <p>1</p> <p>1</p>
6	<p>maximumscore 2</p> <p>Kern van een juist antwoord is:</p> <p>Het <i>Kartoffelbefehl</i> is Verlicht te noemen omdat Frederik de Grote het bevel gaf dat zijn onderdanen kennis moesten maken met het nut van de aardappelplant, wat aansluit bij het Verlichtingsideaal dat de staat dienend moet zijn aan het volk / kennis belangrijk is / nieuwe kennis toegepast moest worden in de economie.</p>	